

Csieskás. HARSÁNYI ZSOLT (MNy. XXXIX, 231) felveti a kérdést: honnan származik a *csicska* szó, és úgy gondolja, hogy eredete talán az egykori monarchia szláv népeinek nyelvében keresendő. JUHÁSZ JENŐ (MNy. XXXIX, 318) a *csikocská*-ból való származást igyekszik valószínűvé tenni.

A mai magyar hadseregben is láthatunk még szórványosan olyan katonákat, akik zubbonyuk jobb ujján piros posztóbol varrott Δ alakú éket viselnek. Ezeket a honvédeket hivatalosan „t i s z t i k ü l d ö n e”-nek, általában azonban csak *csicskás*-nak nevezik. Nevük az 'ék, c s ü c s ö k' jelentő *csicska* szóból származik, ez pedig a *csúcs* > *csücs* mélyhangú *-ka* képzővel ellátott alakja. Szokatlannak látszik és magunk is merésznek tartanók, hogy egy palatalis hangrendű szóhoz mélyhangú képző járul, ha néhány esetben nem talákoztunk volna már vele. „*Gyírkás* az a könyér, aki ojan jó ropogós. Rakot rá *zsirkát* az oldal-szalonnábú.” (Az első KOVÁCS ZSUZSANNA gyűjtése Szigetszentmiklósról, az utóbbi POGÁNY PÉTERÉ Rózsásszegről; mindkettő a Magyarságtudományi Intézet néprajzi gyűjteményéből.) A MTsz.-ban is közölve van *gyírka* 'gyürke', *zsírka* 'töpörtyű', *kicsika* stb. Keresztnevek becézett alakjaiban is előfordul: *Ilka*, *Terka*, *Lenka*, *Szidika*, *Helenka*, *Etelka*, *Pistika* (Nyr. XXXI, 242) és *Eszterka* (i. h. 343). Zádorfalván egy Irma nevű lány becéző neve *Ipi* vagy *Ipika* (DEME LÁSZLÓ szíves közlése).

Mivel az elnevezés tárgyi alapja a 'esücsök' jelentésű *csicska*, ezt a szemléletet valószínűbbnek tarthatjuk, mint a *csikocská*-ból való magyarázást.

A szó elterjedése tehát — szerintünk — egy néprajzi elem diadala.